

Lieta C-276/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 24. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Landgericht Erfurt (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 15. jūnijs

Prasītāja:

A, G, E,

Atbildētāja:

B AG

– [...] –

Landgericht Erfurt
[Erfurtes
apgabaltiesas]

C-276/20 – 1

[..]

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

lietā

_____ A _____, G _____, E _____

– prasītāja –

[..]

pret

B_____AG, ko pārstāv valde, B_____, W_____

– atbildētāja –

[..]

prasība par zaudējumu atlīdzināšanu saistībā ar “izplūdes gāzu skandālu”

Landgericht Erfurt 8. Civillietu palāta

[..]

viena tiesneša sastāvā 2020. gada 15. jūnijā

n o l ē m a: [oriģ. 2. lpp.]

I. [..]

II. Atbilstoši LESD 267. pantam uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

- 1) Vai ar Savienības tiesībām, it īpaši efektivitātes principu, un Eiropas pamattiesībām tiek pieļauts no pircējam nodarītajiem zaudējumiem neveikt atskaitīšanu par transportlīdzekļa faktisko lietošanu gadījumā, ja transportlīdzekļa vai dzinēja ražotājs ir pieļāvis pārkāpumu Eiropas tiesību reģistrācijas un Eiropas standartu izplūdes gāzu jomā? Vai šāds atskaitīšanas aizliegums katrā ziņā ir spēkā gadījumā, ja ražotājs apzināti, pretēji vispārpieņemtiem morāles principiem nodara zaudējumus klientam?
- 2) Vai iesniedzējtiesa ir neatkarīga un objektīva tiesa LESD 267. panta, skatot to kopsakarā ar LES 19. panta 1. punkta trešo teikumu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otro daļu, izpratnē?

Pamatojums

A. Fakti un pamattiesvedība

Pamatlieta attiecas uz daudzajām “dīzeļdzinēju lietām”, kurās Eiropā tiek izvirzīti prasījumi pret transportlīdzekļu vai dzinēju, kas aprīkoti ar neatļautu pārveidošanas ierīci, ražotājiem par zaudējumu atlīdzināšanu.

2012. gada 2. jūnijā prasītāja no automašīnu tirgotāja iegādājās jaunu vieglo transportlīdzekli [..]. Transportlīdzeklī ir atbildētājas uzstādīts dīzeļmotors [..],

kura piesārņojuma klase ir Euro 5. Šis dzinējs ir aprīkots ar vadības programmatūru, kas izmēģinājuma brīdī samazina slāpekļa oksīda emisijas salīdzinājumā ar tām, kādas ir normālos braukšanas apstākļos.

Transportlīdzekļa nodošana prasītājam un pirmā reģistrācija notika 2012. gada 20. jūlijā, pēc tam, kad bija samaksāta pirkuma cena 21 000,00 EUR apmērā. “Atsaušanas kampaņas” laikā prasītāja 2018. gada 25. jūnijā ļāva veikt tā saucamo programmatūras atjauninājumu. 2018. gada septembrī tā cēla prasību tiesā, prasot samaksāt maksājumu 21 000,00 EUR apmērā, t.i., pilnas pirkuma cenas apmērā, kā arī procentus, sākot jau no 2012. gada 20. jūlija, pretī atdodot transportlīdzekli. **[oriģ. 3. lpp.]**

Prejudiciālie jautājumi un to atbilstība

I. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

1. Vācijas tiesiskā situācija tādos gadījumos kā šajā lietā lielā mērā ir atrisināta. *Bundesgerichtshof* [Federālā Augstākā tiesa] juridiski nozīmīgā spriedumā [...] ir atzinusi atbildētāju atbildību, pamatojoties uz *BGB* [Vācijas Civilt kodeksa] 826. pantu, t.i., par tīšu zaudējumu nodarīšanu, kas ir pretējs vispārpieņemtiem morāles principiem (*BGH* spriedums, 2020. gada 25. maijs, VI ZR 252/19[...]). Šajā ziņā tā pamatojas uz neatļautu pārveidošanas ierīci saskaņā ar Regulas Nr. 715/2007/EK 5. panta 2. punkta pirmo teikumu (skat. arī ģenerālvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] 2020. gada 30. aprīļa secinājumus lietā C-693/18).

a) Šī transportlīdzekļa vai dzinēja ražotāja atbildība nozīmē “atcelšanu”. Cietušais pircējs var pieprasīt ražotājam samaksāt zaudējumu atlīdzību, pretī atdodot transportlīdzekli. Šajā ziņā ir jāpieņem sākotnēji samaksātā pirkuma cena kā zaudējums.

b) Zaudējumu atlīdzības konkrētais apmērs ir strīdīgs jautājums, kas vēl nav pilnībā precizēts. Šajā gadījumā runa ir par diviem ekonomiski svarīgiem jautājumiem, proti, pirmkārt, vai un kādā mērā pircēja transportlīdzekļa faktiskā lietošana ir jāņem vērā kā zaudējumus samazinoša, un, otrkārt, vai un kādā mērā, it īpaši no kura brīža zaudējumu summai, kas jāmaksā ražotājam, ir jāpiemēro procenti.

c) *Bundesgerichtshof* vēlas faktisko lietošanu (“nobrauktie kilometri”), kas šajā laikā notikusi, atskaitīt kā zaudējumus samazinošus, t.i., izmantojot ieskaitu, atskaitīt no pirkuma cenas [...].

Saskaņā ar Vācijas tiesībām tas nekādā ziņā nav obligāti; būtiski argumenti liecina par pretējo [...]. It īpaši ir jābūt saprātīgai iespējai no cietušā prasīt kompensāciju par iespējamām priekšrocībām – šajā gadījumā transportlīdzekļa faktisku lietošanu, un zaudējuma radītājs nedrīkst tikt nesamērīgi atslogots [...].

d) Iesniedzējtiesai attiecībā uz strīda atrisināšanu ir nopietnas šaubas par to, vai šāda atskaitīšana nodrošinātu Savienības tiesību efektivitātes principa un prasības veicināt Eiropas Savienības Pamattiesību hartā noteikto pamattiesību un principu piemērošanu (Pamattiesību hartas 51. panta 1. punkta otrais teikums) **[oriģ. 4. lpp.]** ievērošanu. Turklāt priekšrocību un trūkumu ieskaits nedrīkstētu būt attiecināms, pēc analogijas piemērojot patēriņa preču pārdošanas noteikumus.

aa) Savienības tiesību efektivitātes princips nozīmē, ka valsts tiesību piemērošana nedz kavē, nedz pārmērīgi apgrūtinā Savienības tiesībās piešķirto tiesību un prasījumu tiesību īstenošanu (skat. Pamattiesību hartas 47. pantu, LES 19. pantu). Arī Savienības tiesībās izvirzīto mērķu sasniegšana nedrīkst tikt kavēta vai pārmērīgi apgrūtināta.

Mērķiem un nolūkiem, kas izvirzīti Eiropas tiesībās reģistrācijas un emisiju jomā, lietderīgā iedarbība ir tikai tad, ja par izdarītajiem pārkāpumiem piemēro sankcijas un tos var nākotnē novērst (skat. arī Direktīvas 2007/46/EK 46. pantu). Ir nepieciešamas iedarbīgas un preventīvas sankcijas, lai nodrošinātu augsta līmeņa ceļu satiksmes drošības, augsta līmeņa veselības un vides aizsardzības, enerģijas racionālas izmantošanas, efektīvas aizsardzības pret neatļautu izmantošanu un, vajadzības gadījumā, patērētāju tiesību aizsardzības mērķu sasniegšanu (skat. Tiesas spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, C-32/12).

Tomēr abas – gan sankciju piemērošana, gan preventīvas darbības, šķiet, var tikt apšaubītas, ja tiesību pārkāpumi “atmaksājas”, t.i., lielā mērā var tikt izdarīti bez riska. *Bundesgerichtshof* veiktais ieskaits no Savienības tiesību viedokļa varētu izraisīt netaisnīgu zaudējumu radītāja atslogošanu. Proti, notekot laikam, priekšrocības kompensācija arvien izdevīgāka ir ražotājiem, savukārt cietušie pircēji var tikt nesamērīgi apgrūtināti. Tādējādi varētu rasties spēcīgs pamudinājums tomēr izdarīt likumpārkāpumu un prasījumu izpildi negodīgi aizkavēt.

Katrā ziņā tiesvedības paildzināšanās rada arvien mazāku “zaudējumu”. Vācijas tiesās jau ir bijuši gadījumi, kad lietošanas priekšrocība, kas aprēķināta saskaņā ar šim nolūkam piemērojamiem kritērijiem, pārsniedza sākotnējo pirkuma cenu. Šajā gadījumā galu galā vairs nepastāv atlīdzināmi zaudējumi. Arī šajā lietā zaudējumu summa, kas atbildētājam jāmaksā, pretī saņemot transportlīdzekli, tiktu ievērojami samazināta. Jau prasības celšanas brīdī, 2018. gada septembrī, prasītāja bija nobraukusi aptuveni 130 000 km, kā rezultātā tiktu atskaitīti 9 000,00 EUR.

bb) Tāpat kā efektivitātes princips, arī Savienības pamattiesības varētu liegt ņemt vērā faktisko lietošanas apmēru [...].

Šajā gadījumā ir piemērojama Pamattiesību harta, t.i., tā ir saistoša un uzliek pienākumus Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm (Pamattiesību hartas 51. panta 1. punkts). Proti, Savienības tiesību, šajā gadījumā tiesību reģistrācijas jomā, piemērojamība nozīmē **[oriģ. 5. lpp.]** un paredz arī Hartā garantēto pamattiesību piemērošanu (Tiesas spriedums, 2013. gada 26. janvāris, C-617/10, 21. punkts).

Būtībā kā “ekoloģiskās cilvēktiesības” nozīmīgas ir it īpaši tiesības uz dzīvību (Pamattiesību hartas 2. panta 1. punkts) un tiesības uz fizisko un garīgo neaizskaramību (Pamattiesību hartas 3. panta 1. punkts). Šīm pamattiesībām, ņemot vērā to ciešo saikni ar Hartas 1. pantā noteikto cilvēka cieņu, ir tieša iedarbība attiecībā uz trešajām personām vai horizontāla iedarbība. Tādējādi tām ir saistošs spēks starp privātpersonām civillietā (skat. Tiesas spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, C-414/16, 76. un nākamie punkti). Tālāk tās papildina Pamattiesību hartas 35. pantā noteiktais veselības aizsardzības, Pamattiesību hartas 37. pantā noteiktais vides aizsardzības un Pamattiesību hartas 38. pantā paredzētais patērētāju tiesību aizsardzības princips. Visas šīs pamattiesības un principi paredz plašus aizsardzības pienākumus, kas ir jāievēro tiesām [...].

cc) Visbeidzot, vērtējumi, kas izriet no patēriņa preču pārdošanas tiesībām (Direktīva 1999/44/EK), varētu būt attiecināmi uz šo gadījumu. Pārdevējam, kas pārdevis neatbilstīgu patēriņa preci, nav atļauts no patērētāja pieprasīt atlīdzību par neatbilstīgās preces lietošanu līdz tās nomaiņai pret jaunu preci (Tiesas spriedums, 2008. gada 17. aprīlis, C-404/06).

e) Vai ieskaits nav jāveic katrā ziņā tad, ja – kā tas ir šajā gadījumā – ražotājs apzināti un pretēji vispārpieņemtiem morāles principiem ir nodarījis zaudējumus pircējiem? Šajā ziņā *Bundesgerichtshof* ir konstatējusi, ka atbildētāja saistībā ar stratēģisku lēmumu, ko tā ir pieņēmusi izstrādājot dzinēju, – iegūt tipveida atļauju, tīši maldinot *Kraftfahrt-Bundesamt* [Federālo ceļu satiksmes biroju] un šādus transportlīdzekļus ar trūkumiem laist tirgū, ir mērķtiecīgi izmantojusi transportlīdzekļu pircēju lēticību un uzticēšanos [...]. Tā pamatā esot bijusi vēlme samazināt izmaksas, palielināt peļņu un iegūt konkurences priekšrocības.

f) Visbeidzot rodas jautājums, tieši kad drīkstētu ņemt vērā transportlīdzekļa faktisko lietošanu kā zaudējumus samazinošu, vai efektivitātes princips un Savienības pamattiesības tiktu ievērotas tādējādi, ka faktiski piešķirtajai zaudējumu atlīdzībai faktiski kā kompensācija būtu jāpiemēro procenti būtiskā apmērā.

Vācijas tiesībās ir paredzētas tiesību normas, saskaņā ar kurām ir jāmaksā ne tikai likumiskie procenti, t.i., procenti, sākot no *lis pendens* (BGB 291. pants), bet gan jau iepriekš – sākot no zaudējumu radītāja atlīdzības samaksas kavējuma (BGB 286. un 288. pants) vai plašāk – no pirkuma cenas [oriģ. 6. lpp.] samaksas brīža (BGB 849. un 246. pants).

2. Tiesas atbildei un tās norādījumiem attiecībā uz pirmo jautājumu, kā arī visiem ar to saistītajiem aspektiem ir nozīme strīda atrisinājumā, un tiem ir būtiska ekonomiska nozīme attiecībā uz lietas dalībniekiem. Pamatlietā prasītāja lūdz zaudējumu atlīdzību viņas samaksātās pirkuma cenas apmērā, t.i., pilnībā, neko neatskaitot par kilometriem, ko viņa ir nobraukusi. Tālāk viņa, pamatojoties uz BGB 849. pantu, lūdz samaksāt procentus kopš 2012. gada 20. jūlija un līdz ar to no pirkuma cenas samaksas dienas.

II. Par otro prejudiciālo jautājumu

1. Lūguma iesniedzēja *Thüringer Zivilgericht* [Tīringenes Civillietu tiesa] piekrīt *Verwaltungsgericht Wiesbaden* [Vīsbādenes Administratīvās tiesas] bažām un šaubām par Vācijas tiesu institucionālo neatkarību un tiesībām lūgt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam [...]. Tiek norādīts uz *Verwaltungsgericht Wiesbaden* 2019. gada 28. marta lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un Eiropas Savienības Tiesā izskatīšanā esošo lietu ([..]C-272/19[..]).

a) Tiesai vairākkārt ir bijusi iespēja interpretēt un piemērot pamatnormas par tiesnešu neatkarību LES 19. pantā un Pamattiesību hartas 47. pantā. Turklāt tā ir precizējusi prasības attiecībā uz prejudiciālu nolēmumu tiesvedību saskaņā ar LESD 267. pantu. Nav nekāda redzama iemesla LESD 267. panta gadījumā piemērot kritērijus, kas atšķiras no LES 19. panta un Pamattiesību hartas 47. panta. Tiesa pamatoti uzskata, ka starp šīm Savienības tiesību pamatnormām pastāv cieša saikne (skat. Tiesas spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, C-216/18, 54. punkts, kā arī Tiesas spriedumu, 2018. gada 27. februāris, C-64/16, 38. punkts, 41. un nākamie punkti, un Tiesas spriedums, 2017. gada 16. februāris, C-503/15, 36. un nākamie punkti).

Turklāt daudz kas liecina par to, ka Tiesas noteiktie kritēriji attiecībā uz datu aizsardzības iestāžu “pilnīgu neatkarību” (Tiesas spriedums, 2010. gada 9. marts, C-518/07) vēl jo vairāk ir piemērojami tiesām, kas ir izveidotas visaptverošai pamattiesību īstenošanai.

b) Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tiesai savas funkcijas ir jāspēj veikt pilnībā autonomi un tai nav piemērojama nekāda hierarhiskā saistība vai pakļautības attiecības ne ar vienu subjektu, un tā nesaņem rīkojumus vai norādījumus ne no viena subjekta (skat. tikai Tiesas spriedumu, 2017. gada 16. februāris, C-503/15, 36. un nākamie punkti). Tikai šādā veidā tiesneši tiek aizsargāti no ārējas iejaukšanās vai spiediena, kas var apdraudēt viņu sprieduma neatkarību [oriģ. 7. lpp.] un ietekmēt viņu nolēmumus. Tikai šādi attiecīgajām personām nerodas nekādas pamatotas šaubas par tiesu ārēju neietekmējamību un to neitralitāti attiecībā uz tiesā izvērtējamajām interesēm.

c) Vietējā konstitucionālā situācija Vācijā un Tīringenē neatbilst šīm prasībām (par Vācijas prokuratūras neatkarības neesamību skat. jau Tiesas spriedumu, 2019. gada 27. maijs, C-508/18 u.c.). Tā ir tikai funkcionāla tiesnešu neatkarība kā tiesneša darbības pamatprincips, personiska neatkarība. Tomēr tā nav pietiekama, lai aizsargātu no jebkādas ārējās ietekmes. Proti, tiesu institucionālā neatkarība, kas turklāt šajā nolūkā ir nepieciešama, nekādi netiek nodrošināta. Tomēr katra tiesneša neatkarība tiek nodrošināta ar tiesu sistēmas neatkarību kopumā.

Tīringenes tiesu sistēma un Tīringenes judikatūra neatbilst Eiropas konstitucionālajās tiesībās un Eiropas Tiesas noteiktajiem kritērijiem no tiesu neatkarības aspekta (skat. tikai Tiesas spriedumu, 2019. gada 19. novembris, C-585/18 u.c., 121. un nākamie punkti, vēl Tiesas spriedumu, 2019. gada

24. jūnijs, C-619/18, kā arī Tiesas spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, C-216/18). Konkrēti:

aa) Tīringenē tāpat kā visās citās Vācijas federālajās zemēs, organizēt un administrēt tiesas ir izpildvaras ziņā, kura tiesas uzrauga un pārvalda to personāla un materiālos resursus. Tieslietu ministrijas lemj par amata vietām un tiesnešu skaitu tiesā, kā arī par tiesu materiālo aprīkojumu. Turklāt tieslietu ministri ieceļ un paaugstina amatā tiesnešus. Tam pamatā esošo tiesnešu vērtējumu veic ministrijas un tiesu priekšsēdētāji, kuri, izņemot savu iespējamo tiesas spriešanas funkciju pildīšanu, ir attiecināmi uz izpildvaru. Tieslietu ministri un tiem administratīvi piesaistītie un norādījumiem pakļautie priekšsēdētāji praksē faktiski ir kā *gatekeeper*. Turklāt priekšsēdētāji īsteno visu tiesnešu disciplināro uzraudzību.

bb) Turklāt Vācijai un Tīringenei raksturīgas ir daudzas formālas un neformālas saistības un personiska rakstura saiknes starp tiesu varu un izpildvaru. Tā, piemēram, tiesnešiem var tikt uzticēti tiesu iestāžu pārvaldības pienākumi. Bažas it īpaši rada tradicionālā prakse norīkot tiesnešus federālo zemju ministrijās vai federālajās ministrijās. Norīkotie tiesneši bieži vien daudzus gadus ir iesaistīti ministrijas struktūrā. Arī vairākkārtēja rotēšana starp ministrijām un tiesām, pat mainoties tiesneša un ierēdņa statusam, nav neparasta.

Lūguma iesniedzēju – tiesnesi, kas lietu izskata vienpersoniski, pašu ir skāruši trīs šādi norīkojumi, proti, **[oriģ. 8. lpp.]** divas reizes uz *Thüringer Justizministerium* [Tīringenes Tieslietu ministriju] un vēl uz *Thüringer Staatskanzlei* [Tīringenes Valsts kanceleju].

Šī izpildvaras un tiesu varas sasaiste no personāla aspekta ir pretrunā ne tikai Eiropas tiesībām, bet arī visā pasaulē atzītajiem *Bangalore Principles of Judicial Conduct* [Bangaloras principiem tiesneša darbībai] (skat. *Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct*, www.unodc.org, 36. lpp: “*The movement back and forth between high-level executive and legislative positions and the judiciary promotes the very kind of blurring of functions that the concept of separation of powers intends to avoid.*”).

cc) It īpaši neformālā prakse dažkārt šķiet nepārdomāta. Kamēr uz ārpusi tiesas garantē patvaļīgas rīcības neesamību, tiesneši, arī pamatojoties uz neformālo praksi, ir pakļauti patvaļas draudiem un administratīvajai lēmumu pieņemšanai. Ciktāl pēdējā laikā, pamatojoties uz pieaugošu problēmas apzināšanos, ir ieviestas tā saucamās “intereses paušanas procedūras”, nesen arī Tīringenē, piemēram, attiecībā uz norīkošanu darbā un stažēšanos augstākajā(–ās) tiesā(–ās) vai attiecībā uz darba kopienų vadību tiesnešu praktikantiem, līdz šim brīdim trūkst tiesiskuma, t.i., iespējas vērsties tiesā.

dd) Viss iepriekš minētais sniedz izpildvarai iespēju nepieļaujamā veidā ietekmēt tiesu varu. Tajā ietilpst arī netieša, slēpta un psiholoģiska ietekme. Pastāv reāls risks “atālot” vai “sodīt” par konkrētu rīcību lēmumu pieņemšanā (skat.

BVerfG [Federālās Konstitucionālās tiesas] lēmumu, 2018. gada 22. marts, 2 *BvR* 780/16, [...] 57., 59. punkts).

ee) Vācijas tiesu varas ciešā sasaiste ar izpildvaru, tās hierarhizācija un institucionālā atkarība izriet no Vācijas 19. gadsimta autoritārās valsts un nacionālsociālistu “firera principa”, kas met lielu pagātnes ēnu. Disciplinārās uzraudzības kontekstā Vācijas tiesu sistēmu kopums balstās uz tā saucamo priekšsēdētāju modeli (nacionālsociālistu laikā pat nonivelēts līdz ļaunprātīgai izmantošanai tādā izpratnē, ka “firera princips” tiek attiecināts uz tiesām [...]).

Izpildvaras būtiskā ietekme uz tiesu personāla lēmumiem nav daļa no Vācijas juridiskās kultūras. No pirmsdemokrātijas laikiem nākošā tiesu struktūra nerada pietiekamus šķēršļus politiskajai instrumentalizācijai. Trūkst *constitutional resilience* [...]. **[oriģ. 9. lpp.]**

ff) Ne tikai neformālā, bet turklāt arī institucionālā varu sapludināšana Tīringenē būtībā var tikt izsecināta no šādām tiesību normām:

Thüringer Verfassung [Tīringenes Konstitūcijas] 89. panta 2. punktā ir noteikts: lēmumu par tiesnešu pieņemšanu darbā pagaidu kārtībā un par viņu iecelšanu uz mūžu, saņemot tiesnešu atlases komisijas piekrišanu, pieņem tieslietu ministrs. Saskaņā ar Tīringenes Konstitūcijas 89. panta 4. punktu konkrēti noteikumi ir jāparedz likumā.

Attiecīgi *Thüringer Richter- und Staatsanwältengesetz* [Tīringenes Likuma par tiesnešiem un prokuroriem] (turpmāk tekstā – “*ThürRiStAG*”) 3. panta 1. punktā ir noteikts, ka tieslietu ministrs ieceļ un atlaiž tiesnešus un prokurus. Saskaņā ar *ThürRiStAG* 3. panta 2. punktu Tieslietu ministrija ir hierarhijā augstākā iestāde šī likuma izpratnē tiesnešiem un prokuroriem; saskaņā ar *ThürRiStAG* 3. panta 3. punktu tieslietu ministrs ir arī tiesnešu atlases komisijas loceklis.

Kā izriet no *ThürRiStAG* 3. un 63. panta, par paaugstināšanas amatā piešķiršanu gan saskaņā ar procedūru, gan rezultātā, galīgi un saistoši arī lemj tieslietu ministrs kā hierarhijā augstākā iestāde. Saskaņā ar *ThürRiStAG* 63. panta 3. punkta trešo teikumu, gadījumā, ja, lemjot par paaugstinājuma amatā piešķiršanu, starp tiesnešu atlases komisiju un tieslietu ministru rodas domstarpības, ministrs var no jauna izvirzīt kandidātu vai atkārtoti izsludināt vakanci (“veto tiesības”).

Turklāt federālās zemes tiesību normās par tiesu sistēmas īstenošanu ir ietverti vairāki noteikumi, kas atspoguļo izpildvaras varas saplūšanu un ietekmes apjomus. Saskaņā ar *AGGVG* [Likumu, ar ko īsteno Likumu par tiesu sistēmu] 3. pantu tieslietu ministrija nosaka palātu un senātu skaitu tiesās. Satura ziņā atbilstošas tiesību normas ir, piemēram, attiecībā uz administratīvajām tiesām *AGVwGO* [Likuma, ar ko īsteno Administratīvā procesa likumu] 1. panta 4. punktā un 2. pantā. Tajā ietilpst arī disciplinārā uzraudzība. Saskaņā ar *AGGVG* 10. panta 1. punktu disciplināro uzraudzību veic:

1. tieslietu ministrija pār vispārējās jurisdikcijas tiesām un federālās zemes prokuratūrām,
2. federālās zemes augstākās tiesas priekšsēdētājs un apgabaltiesas priekšsēdētājs pār to apgabalā esošajām tiesām.

Turklāt priekšsēdētāji paši ir pakļauti disciplinārai uzraudzībai [...].

gg) Tīringenē tiesnešiem paredzētās tiesības piedalīties un līdzdalība lēmumu pieņemšanā, tāpat kā pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi, nav pietiekami koriģējoši. Pirmkārt, saskaņā ar *ThürRStAG* 40. pantu **[oriģ. 10. lpp.]** tiesnešu kolēģijām pilnīga līdzdalība tiek nodrošināta tikai ierobežotā apmērā; līdzdalība lēmumu pieņemšanā ne tuvu neatbilst federālās zemes ierēdņu līdzdalībai.

Otrkārt, ievērojami šķēršļi pastāv attiecībā uz nepieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas ir jāapsver gadījumos, kad notiek iejaukšanās tiesnešu neatkarībā. Vēršanās civildienesta tiesā tiesnešiem ir ievērojams slogs, kas dažkārt nozīmē augstus papildu profesionālos un sociālos izdevumus. Nedrīkst aizmirst, ka apelācijas sūdzība parasti ir vērsta pret pasākumiem, ko ir veikuši tieši vadītāji, proti, tiesu priekšsēdētāji, kuri ir atbildīgi par novērtēšanu un kuriem tādējādi ir piešķirta iespēja “virzīt” paaugstināšanu amatā un veicamās darbības jomas. Turklāt pirms prasības celšanas Tīringenes civildienesta tiesā tiesnešiem ir paredzēta apjomīga iebildumu procedūra, kas ir izpildvaras ziņā.

d) Šie trūkumi sabiedrībai var likt pamatoti šaubīties par to, ka Vācijas tiesas ir pietiekami aizsargātas pret ārēju iejaukšanos vai spiedienu, it īpaši no izpildvaras puses. Turklāt var rasties pamatotas šaubas par to, ka tiesas ir neuzņēmīgas pret tiešu vai netiešu ārējo ietekmi. Visbeidzot pastāv arī uz interesēm balstīts tiesību piemērošanas risks, t.i., neitralitātes neesamība attiecībā uz izvērtējamajām lietas dalībnieku interesēm (attiecībā uz šiem kritērijiem skat. Tiesas spriedumu, 2019. gada 19. novembris, C-585/18 u.c.).

e) Izpildvaras un tiesu varas dalīšanas princips tiek uzsvērts arī Strasbūras Cilvēktiesību tiesas judikatūrā. Nesen tā ir paudusi šaubas par notariālo lietu senāta, ko izveidojusi *Oberlandesgericht Celle* [Federālās zemes Augstākā tiesa Cellē] (ECT spriedums, 2020. gada 30. janvāris, Nr. 29295/16 [...]), neatkarību un objektivitāti. Fakts, ka šī senāta tiesneši attiecībā uz savu karjeru un iespējamām, pret viņiem vērstām disciplinārlietām ir administratīvi padoti *OLG* priekšsēdētājam, ir piemērots, lai pieteikuma iesniedzējam rastos objektīvi pamatotas bažas.

f) *Verwaltungsgericht Wiesbaden* [Vīsbādenes Administratīvā tiesa] praksē norāda uz šādām tiesvedībām administratīvajās tiesās, kurās attiecīgā tieslietu ministrija ir lietas dalībnieks, piemēram, civildienesta strīdu gadījumā, vai arī strīda starp konkurentiem gadījumā.

Civillietu tiesas bieži lemj tiesvedībās, kurās ir iesaistīta pašas federālā zeme vai Vācijas Federatīvā Republika. Tas attiecas, piemēram, uz lieliem būvdarbu

projektiem vai valsts atbildību. Šādos gadījumos ir jājautā, vai tiesām, ņemot vērā to institucionālo atkarību no izpildvaras kā lietas dalībnieci vai pusei lietā, ir neitrāla “trešās personas” pozīcija (attiecībā uz šo būtisko prasību pēc neatkarības skat. tikai Tiesas spriedumu, 2014. gada 9. oktobris, C-222/13, 29. punkts, un Tiesas spriedumu, 2010. gada 22. decembris, **[oriģ. 11. lpp.]** C-517/09, 38. punkts).

Tikai ar tiesu varas “nošķiršanu” no izpildvaras ietekmes, kā tas jau ir noticis daudzās citās dalībvalstīs, tādējādi izveidojot autonomas, ar pietiekamiem finansiāliem resursiem un hierarhiski vienkāršas tiesu struktūras, ir iespējams joprojām nodrošināt augstu Vācijas judikatūras kvalitāti un *good judging* kā nosacījumu iespējai paļauties uz tiesu.

2. Tiesības lūgt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam un Tiesai lūgtā LES 19. panta 1. punkta trešā teikuma un Pamattiesību hartas 47. panta otrās daļas interpretācija ir būtiska lēmuma pieņemšanai – tā nav hipotētiska. Tam ir cieša un nedalāma saikne ar pamatlietu un konkrēto iesniedzējtiesas situāciju (skat. Tiesas spriedumu, 2018. gada 27. februāris, C-64/16, 19. un nākamie punkti). Būtiski ir it īpaši šādi faktiskie un tiesiskie apstākļi:

a) Pamatlietā tiesai kā Savienības tiesai ir jālemj par jautājumiem, kas attiecas uz Savienības tiesību, šajā gadījumā – Eiropas tiesību reģistrācijas jomā saistībā ar LES 19. pantā un Pamattiesību hartas 47. pantā nostiprināto Savienības efektivitātes principu un Eiropas pamattiesību piemērošanu un interpretāciju. Pamatlieta ir cieši saistīta ar Savienības tiesībām.

b) Šajā kontekstā rodas procesuāla rakstura jautājums, vai un ar kādiem nosacījumiem vispār ir tiesības lūgt prejudiciālu nolēmumu. Tiek uzskatīts, ka Tiesa ir atbildīga un tās kompetencē ir norādīt iesniedzējtiesai Savienības tiesību elementus, kas var veicināt atrisināt jautājumu par tiesībām lūgt prejudiciālu nolēmumu (skat. Tiesas spriedumu, 2019. gada 19. novembris, C-585/18 u.c., 100. punkts). Ja Tiesa ir atbildīga un tiesīga precizēt procesuālus ievadjautājumus vai jautājumus par tādu Savienības procesuālo tiesību normu interpretāciju, kuras iesniedzējtiesai būtu pienākums piemērot, lai taisītu savu spriedumu (skat. Tiesas spriedumu, 2020. gada 26. marts, C-558/18 u.c., 50. punkts), tad vēl jo vairāk tam būtu jāattiecas uz jautājumiem par vajadzīgām iesniedzējtiesas iezīmēm.

c) Joprojām pastāv cieša un nedalāma saikne starp prejudiciālajiem jautājumiem, kas attiecas uz “dīzeļdzinēju skandālu”, un iesniedzējtiesas statusu. Valsts ir būtiski saistīta ar atbildētāju. Ņemot vērā ar Vācijas autorūpniecības nozari saistītās ekonomiskās un darba tirgus intereses, it īpaši pandēmijas laikā, un tiesvedību skaita dēļ uz tiesām izdarītais spiediens ir ārkārtīgi liels. Ir arī novērots, ka civillietu tiesas, kas ir vairāk saistītas ar atbildētāju, atšķirībā no **[oriģ. 12. lpp.]** lielākā vairākuma Vācijas zemāko instanču tiesām un tagad arī *Bundesgerichtshof*, ir noraidījušas pret atbildētāju vērstās prasības.

d) Turklāt būtiska nozīme ir *Oberlandesgericht Dresden* [Federālās zemes Augstākās tiesas Drēzdenē] priekšsēdētāja 2020. gada 9. aprīļa vēstulei [..]. Šī vēstule, kas adresēta visiem Vācijas federālo zemju augstāko tiesu priekšsēdētājiem, tika izplatīta Tīringenes tiesu iestādēs, un sasniedza arī lūgumu iesniedzēju – tiesnesi, kas lietu izskata vienpersoniski.

Ierosme pārbaudīt, vai dīzeļdzinēju tiesvedību turpmāka izskatīšana un lēmuma pieņemšana var tikt “atlikta”, ir piemērota, lai īstenotu tiešu ietekmi. Tas tā ir vēl jo vairāk attiecībā uz vēstulē skaidri pausto noraidošo attieksmi pret “*iespēju saņemt pilnu pirkuma cenas atmaksu bez jebkāda atskaitījuma par transportlīdzekļa, pat gadiem ilgu, lietošanu*”. Taču tieši par šo ir pirmais prejudiciālais jautājums.

e) To papildina Vācijā arvien pieaugošā kritiskā attieksme pret lēmumiem lūgt prejudiciālu nolēmumu, vismaz ciktāl tas attiecas uz zemāko instanču tiesu lūgumiem, līdz pat aicinājumam ierobežot zemāko instanču tiesu tiesības lūgt prejudiciālu nolēmumu. *Bundesverfassungsgericht* iepriekšējais priekšsēdētāja vietnieks *Ferdinand Kirchhof* ir uzskatījis, ka zemāko instanču tiesu tiesības lūgt prejudiciālu nolēmumu veicina augstāku instanču apiešanu un ir vērsta uz judikatūras sašķelšanu [..].

Tas var izraisīt to, ka Vācijas zemāko instanču tiesas tiek atturētas no lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas (par neierobežotām un neierobežojamām tiesībām vērsties Tiesā skat. Tiesas spriedumu, 2020. gada 26. marts, C-558/18 u.c., 55. un nākamie punkti).

[..]